

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
Aviz asupra proiectelor de legi pentru modificarea
și completarea Constituției Republicii Moldova

Nr.3 din 25.10.2001

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.133-135/37 din 08.11.2001

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Victor PUȘCAȘ - președinte
Mihai COTOROBAI - judecător
Mircea IUGA - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător

cu participarea Corinei Popa, grefier, deputatului în Parlament Viorel Prisacari, semnatar al sesizării, Alexandru Cobzaru, reprezentantul grupului de 35 de deputați, Ion Creangă, reprezentantul permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. c), art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. c) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară publică sesizările a două grupuri (42 și, respectiv, 35) de deputați în Parlament, care solicită avizul Curții Constituționale asupra proiectelor de legi pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova.

Prin deciziile Curții Constituționale din 5 septembrie 2001 sesizările au fost acceptate pentru examinare în fond, conexe într-o singură cauză și înscrisă în ordinea de zi a Curții.

Curtea Constituțională, avînd competența de a se pronunța asupra inițiativelor de revizuire a Constituției, examinînd adresările deputaților în Parlament, proiectele de legi anexate și audiind informația judecătorului-raportor, argumentele deputatului Viorel Prisacari, ale reprezentantului grupului de deputați Alexandru Cobzaru, ale reprezentantului Parlamentului Ion Creangă,

a c o n s t a t a t :

1. La 19 iulie 2001 deputații în Parlament Nicolae Alexei, Mircea Anton, Serafima Borgan, Victor Ciobanu, Alexandru Ciugureanu, Iosif Chetraru, Valentin Chilat, Mihail Chițul, Vladimir Cociorvă, Andrei Conișescu, Valeriu Cosarciuc, Leonid Culiuc, Valentin Dragan, Vladimir Dragomir, Vladimir Eremciuc, Iurie Eriomin, Natalia Gavriliuc, Iulian Glavan, Eva Gudumac, Lidia Guțu, Vasile Iovv, Nicolai Malachi, Anton Miron, Vitalie Mrug, Tatiana Necoară, Piotr Palamarciuc, Nicolae Pamujac, Riorita Paterău, Mihai Petrache, Ivan Pismac, Marina Podolean, Maria Postoico, Viorel Prisacari, Iurie Roșca, Ștefan Secăreanu, Mihail Sidorov, Gheorghe Sima, Victor Stepaniuc, Iurie Stoicov, Ion Șpac, Boris Ștepa, Efim Zubcu au inițiat procedura de revizuire a Constituției Republicii Moldova, propunînd să fie completat art. 70 alin. (1) la final cu sintagma "cu excepția activității de cercetare științifică, didactice și de creație, exclusiv în afara orelor de program, stabilite de Regulamentul Parlamentului".

Propunînd această completare, autorii inițiativei afirmă că în Parlament sînt aleși savanți cu renume, oameni de cultură, cadre didactice proeminente. În opinia autorilor inițiativei, aceste

personalități nu pot fi lipsite de dreptul la activitatea științifică, didactică și de creație, în afara orelor de program, stabilite de Regulamentul Parlamentului, deoarece distanțarea temporară de la activitățile menționate ar conduce la descalificarea lor.

La 27 iulie 2001 un alt grup de deputați în Parlament, și anume: Mihail Andronic, Gheorghe Anton, Nicolae Bondarciuc, Serafima Borgan, Ludmila Borgula, Valerii Burca, Ivan Calin, Valeriu Calmațui, Ivan Cîlcic, Iosif Chetraru, Boris Cojuhari, Valentin Dragan, Iurie Eriomin, Boris Hotniciuc, Vasile Iovv, Vladimir Iuzvenco, Alexei Ivanov, Alexandru Jdanov, Oleg Mantorov, Anton Miron, Raisa Morarenco, Oleg Morii, Vladislav Mostovoi, Andrei Neğuța, Victoria Novic, Marina Podolean, Maria Postoico, Clavdia Sadcovscaia, Victor Stepaniuc, Anatolii Stîngaci, Iurie Stoicov, Ion Șpac, Boris Ștepa, Gheorghii Tabunșcic, Djumber Todua au prezentat Curții Constituționale spre avizare proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova, după cum urmează:

1) în art. 70:

- din denumirea articolului se exclud cuvintele "și imunități";
- alineatul (3) - se exclude;

2) în art. 71:

- după cuvîntul "opiniile" se adaugă cuvîntul "politice";

3) în articolul 115:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

"(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție și prin instanțele judecătorești de grade diferite.";

4) în articolul 116:

Alineatele (2), (3) și (4) vor avea următorul cuprins:

"(2) Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc, se promovează în funcție, se transferă și se detașează de Parlamentul Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii.

(3) Plafonul de vîrstă pentru activitatea judecătorului este stabilit în condițiile legii.

(4) Președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești sînt numiți în funcție de Parlament, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, pe un termen de 4 ani.";

5) Articolul 122 va avea următorul cuprins:

"Articolul 122. Componența

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din magistrați și profesori titulari aleși pentru o durată de 4 ani.

(2) Fac parte de drept din Consiliul Superior al Magistraturii Președintele Curții Supreme de Justiție, Ministrul Justiției și Procurorul General.";

6) Articolul 123 va avea următorul cuprins:

"Articolul 123. Atribuțiile

(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de judecători.

(2) Modul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii se stabilește prin lege.";

7) După Titlul V se introduce Titlul V/1 cu următorul cuprins:

"Titlul V/1. Avocatul Poporului

Articolul 140/1. Statutul și atribuțiile

(1) Avocatul Poporului este o instituție de stat independentă, care contribuie la respectarea drepturilor și libertăților constituționale ale omului.

(2) Avocatul Poporului este ales cu majoritatea voturilor deputaților aleși.

(3) Avocatul Poporului prezintă Parlamentului un raport anual privind activitatea sa.

(4) Organizarea, competența și modul de desfășurare a activității instituției Avocatul Poporului sînt stabilite prin lege organică".

Semnatarii sesizării argumentează propunerea de a modifica și a completa art. 70 și art. 71 din Constituție prin faptul că prevederile acestor articole în actuala redacție încalcă dispozițiile art. 16 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. Prin aceste propuneri de modificare se urmărește ridicarea imunității parlamentare și se specifică categoria opiniilor deputaților exceptate de răspunderea juridică.

Modificările propuse în capitolul IX din Constituție, ce reglementează activitatea unor organe ale autorității judecătorești, precum și completarea Constituției cu un titlu nou - Titlul V/1, ce se referă la instituția Avocatul Poporului, sînt justificate de către autorii proiectului prin necesitatea continuării reformei judiciare, ceea ce va contribui la consolidarea proceselor democratice în societate și la perfecționarea procesului de înfăptuire a justiției în Republica Moldova.

2. Verificînd condițiile în care a fost inițiată procedura de revizuire a Constituției, Curtea reține următoarele.

În conformitate cu dispozițiile art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituție, revizuirea Legii Supreme poate fi inițiată de un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament. Întrucît, potrivit art. 60 alin. (2) din Constituție, Parlamentul este compus din 101 deputați, iar inițiativele de revizuire a Constituției sînt înaintate de 42 și, respectiv, 35 de deputați, ceea ce constituie mai mult de o treime, Curtea Constituțională constată că sesizările întrunesc condiția constituțională menționată.

Propunerile deputaților se încadrează în limitele revizuirii Constituției, prevăzute de art. 142 din Constituție. Proiectele legilor constituționale corespund exigențelor privind caracterul suveran, independent și unitar al Republicii Moldova, precum și celor referitoare la neutralitatea permanentă a statului, care pot fi revizuite numai cu aprobarea lor prin referendum, cu votul majorității cetățenilor înscriși în listele electorale și cu condiția că modificările propuse în proiecte nu vor conduce la suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

3. Cît privește inițiativa de revizuire a art. 70 și art. 71 din Constituție, Curtea Constituțională relevă că prin Avizul nr. 1 din 25 ianuarie 2001* Curtea a dat deja aviz pozitiv unei inițiative similare de revizuire a art. 70 și art. 71 din Constituție provenind de la un grup de 34 de deputați în Parlamentul de legislatura a XIV-a. Pentru aceste motive, prin Decizia nr. 10 din 25 octombrie 2001, Curtea Constituțională, conform art. 60 lit. e) din Codul jurisdicției constituționale, a sistat procesul privind inițiativa grupului de 35 de deputați în Parlament în partea ce ține de modificarea și completarea art. 70 și art. 71 din Constituție.

* M.O., 2001, nr. 11-13, art. 4.

Pentru considerentele expuse și avînd în vedere că, potrivit art. 141 alin. (2) din Constituție, proiectele de legi constituționale se prezintă Parlamentului numai împreună cu avizul Curții Constituționale și conducîndu-se după art. 61 alin. (1) și art. 63 lit. a) din Codul

jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională, cu votul unanim, adoptă următorul

A V I Z:

1. Revizuirea Constituției inițiată de grupurile de 42 și, respectiv, 35 de deputați în Parlament este conformă cu prevederile art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituție.

2. Dispozițiile proiectelor de legi constituționale nu depășesc limitele revizuirii Constituției Republicii Moldova, prevăzute de art. 142 din Constituție.

3. Proiectele de legi pentru modificarea și completarea art. 70 alin. (1), art. 115, art. 116, art. 122, art. 123 din Constituție, precum și completarea Constituției cu Titlul V/1 "Avocatul Poporului", respectiv cu art. 140/1, propuse de deputații în Parlament, pot fi prezentate Parlamentului.

4. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data pronunțării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 25 octombrie 2001.
Nr. 3.